

Features of Foreign Experience in Public Financial Management of the Machine-building Complex

UDC: 351:338.45

DOI: <https://doi.org/10.15421/152435>

Tkachuk Denys

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0001-8803-3218>, denys.tkachuk.19@pnu.edu.ua

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

Abstract

Relevance. The necessity for the state to employ effective financial management tools in the machinery sector is fundamental to significant transformations on the path to developing our country's industrial potential, as well as strengthening its economic and geopolitical position. In this context, it becomes increasingly relevant to conduct an in-depth study of foreign experience in public financial management within the machinery sector to formulate effective recommendations for adapting such practices to enhance the functioning of Ukraine's machinery industry.

The purpose is to study and systematize the most successful practices of foreign countries regarding public financial management in the machinery sector and to identify opportunities for implementing these international experiences in Ukraine.

Results. Based on the research into international practices in public financial management within the machinery sector, a model for implementing foreign public financial management practices in Ukraine's machinery industry has been developed. It has been established that the proposed model, as a form of state policy implementation, should incorporate the use and enhancement of all tools capable of guiding the national machinery sector out of crisis and towards development.

Conclusions. Based on the study of successful international practices in managing the financial activities of machinery enterprises, a model for implementing foreign public financial management practices in Ukraine's machinery sector has been developed. This model aims to facilitate the accelerated and effective integration of tools and incentives into the state management system, which will help leading domestic machinery companies emerge from financial crisis and promote the sector's innovative development.

Keywords: public management, foreign experience, machine-building complex, financial activities, implementation of foreign practices

Особливості зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу

Ткачук Денис

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)

Анотація

Актуальність. Необхідність використання державою ефективних інструментів управління фінансовою діяльністю машинобудівного сектору є основою суттєвих трансформацій на шляху до розвитку промислового потенціалу нашої країни, а також зміцнення її економічного та геополітичного становища. У зв'язку з цим актуальності набуває поглиблене вивчення закордонного досвіду у сфері публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств для формування ефективних рекомендацій щодо адаптації такої практики для удосконалення функціонування машинобудівного комплексу України.

Метою дослідження є вивчення та систематизація найбільш успішних практик зарубіжних країн щодо публічного управління фінансовою діяльністю у секторі машинобудування та визначення можливостей імплементації закордонного досвіду в Україні.

Результати. На основі проведеного дослідження зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу було розроблено модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю у сфері машинобудування в Україні. Встановлено, що запропонована модель, як форма реалізації державної політики, повинна включати використання та посилення всіх інструментів, що здатні привести національний машинобудівний комплекс до виходу із кризи та розвитку.

Висновки. В ході вивчення успішної практики зарубіжних країн щодо управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств було розроблено модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю у сфері машинобудування в Україні, яка дасть можливість прискорено та ефективно впровадити в систему державного управління такі інструменти та стимули, які виведуть провідні вітчизняні машинобудівні компанії з фінансової кризи та сприятимуть інноваційному розвитку галузі.

Ключові слова: публічне управління, зарубіжний досвід, машинобудівний комплекс, фінансова діяльність, імплементація зарубіжних практик

Стаття надійшла / Article arrived: 03.07.2024

Схвалено до друку / Accepted: 19.09.2024

Вступ.

На сучасному етапі розвитку вітчизняна галузь машинобудування зіштовхнулася чи не з найбільшими труднощами за всю історію свого існування. Основними причинами критичного стану даного сектору є кризові прояви в економіці, масові руйнування об'єктів промисловості та критичної інфраструктури внаслідок воєнних дій, попередня неефективна політика державного управління. Виходячи зі стратегічної важливості машинобудівного комплексу та його стратегічного значення для оборони і безпеки України, необхідними є підтримка і подальший розвиток цього промислового напрямку. Найбільшими труднощами щодо розвитку та зміцнення ринкових позицій машинобудівного комплексу України є відсутність необхідних фінансових ресурсів та низький рівень ефективності у сфері фінансового управління машинобудівних підприємств.

Необхідність використання державою ефективних інструментів управління фінансовою діяльністю машинобудівного сектору є основою суттєвих трансформацій на шляху до розвитку промислового потенціалу нашої країни, а також зміцнення її економічного та геополітичного становища. У зв'язку з цим актуальності набуває поглиблене вивчення закордонного досвіду у сфері публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств для формування ефективних рекомендацій щодо адаптації такої практики для удосконалення функціонування машинобудівного комплексу України.

Мета дослідження полягає у вивченні та систематизації найбільш успішних практик зарубіжних країн щодо публічного управління фінансовою діяльністю у секторі машинобудування та визначення можливостей імплементації закордонного досвіду в Україні.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Зарубіжний досвід публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу був об'єктом дослідження таких науковців: Мельник К. – в аспекті особливостей закордонної практики управління фінансовою діяльністю корпорацій та його застосування в Україні (Мельник, 2021), Храпкіної В. і Чучко О. – в контексті імплементації світової практики антикризового управління в нашій країні (Храпкіна, & Чучко, 2015), Храпкіної В. і Кожемякіної Т. – щодо закордонного досвіду стратегічних підходів розвитку машинобудівних підприємств (Храпкіної, & Кожемякіної, 2017), Снопенко Г. і Снопенко М. – у частині запровадження механізмів фінансової підтримки

національного експорту (Снопенко, & Снопенко, 2012).

Однак, слід зауважити, що ступінь розкриття даної проблематики дає можливість зробити висновок про відсутність комплексного підходу до питання імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств в Україні, а отже потребує поглибленого вивчення та розкриття.

Результати дослідження.

Через те, що більшість великих українських машинобудівних підприємств зараз знаходяться у стані кризи, доцільним є вивчення та розробка пропозицій щодо адаптації зарубіжного досвіду антикризового управління фінансовою діяльністю в машинобудуванні.

Основними засобами антикризового публічного управління в США є такі:

- свобода в переміщенні капіталу як між різними секторами економіки, так і за межі країни;

- стимулювання ділової активності підприємств за допомогою економічних і фінансових інструментів;

- застосування спрощеної системи в оподаткування тощо (Савченко, & Козлянченко, 2016).

Ефективними в цій країні виявилися заходи державного антикризового управління в контексті законодавчих змін щодо забезпечення зайнятості населення. При реалізації спеціальних державних програм використовуються такі стимули: фінансування державою будівництва у галузі промисловості; сприяння зростанню зайнятості в державному секторі; збільшення розміру та періоду страхових виплат по безробіттю; програми професійного навчання, що фінансуються з державного бюджету; гарантування працевлаштування для молодих спеціалістів; збільшення кількості робочих місць стратегічно важливих для держави секторах, як от машинобудування (Храпкіна, & Чучко, 2015).

Однак, слід зазначити, що окремі управлінські ініціативи в США мали негативні наслідки. Так, було запропоновано законопроект щодо надання машинобудівним підприємствам державного кредиту за умови надання їх згоди на здійснення повної реструктуризації, а також встановлення обмежень на розмір заробітної плати для вищого рівня керівництва та дивідендів. Проте цей проєкт закону не був підтриманий Конгресом. Отже, спроба держави впливати на управління фінансовою діяльністю машинобудівних компаній не була реалізована (Пасхавер, & Верховодова, 2009).

Загалом засоби антикризового регулювання в країнах Європейського Союзу направлені на удосконалення фінансової діяльності

окремих підприємств. Це спричинене тим, що економічний розвиток як країни в цілому, так і окремих регіонів безпосередньо залежить від функціонування технологічно та наукоємних галузей, до яких належить і машинобудування. Однак не зважаючи на спільність ключових принципів, кожна країна формує свою систему управління з індивідуальними властивостями.

Доцільно розглянути досвід Великої Британії та Франції, оскільки вони уособлюють дві базові моделі антикризового державного регулювання економіки: англійську та континентальну (Савченко, & Козляченко, 2016). Велика Британія, яка є представником відповідно англійської моделі, лише нещодавно під впливом сучасних кризових тенденцій посилила роль держави в економіці та зменшила ступінь лібералізму. До інструментів антикризового фінансового управління машинобудівного сектору належать податкові стимули і окремі заходи підтримки підприємств машинобудування.

Континентальна модель, яку застосовують в Італії, Німеччині, Франції та Швеції, включає ключову роль держави в управлінні фінансовою діяльністю підприємств сектору машинобудування, а також широке застосування податкових і неподаткових інструментів. Основними засобами публічного управління фінансової діяльності сектору машинобудування є бюджетні трансферти, державні банківські гарантії, пільгове кредитування, підтримка збуту через надання бюджетних субсидій. Зокрема, такі інструменти було застосовано для подолання кризи в авіа- та автомобілебудуванні у Франції. Уряд компенсував з бюджету заборгованість, в тому числі податкову, великих французьких компаній, водночас отримав контроль над управлінням ними шляхом введення до складу ради директорів своїх представників (Дейнека, 2009).

Антикризове публічне управління в Німеччині поєднує:

1) компоненти класичної ринкової економіки (вільна конкуренція, приватна власність, ринкове ціноутворення), що створюють збалансованість між споживанням виробничих ресурсів та забезпеченням суспільного попиту;

2) жорсткість в управлінні щодо захисту прав і громадянських свобод, організації грошового обігу, антикризових заходів, забезпечення соціальної справедливості, формування передумов для чесної конкуренції та боротьби проти монополізму (Сенишин, 2014).

Доречним для запозичення та імплементації в Україні може стати досвід Японії, що має високий рівень розвитку машинобудівної галузі в

умовах національних особливостей державного регулювання економіки. Принципами, на яких базується державне фінансове управління в машинобудівному секторі, як і в економіці загалом, включають: виправлення дисбалансу, спричиненого саморегуляцією ринку, перерозподілення доходів та стабілізація за допомогою державного планування та прогнозування. Публічне управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу, як і промисловості в цілому здійснює Міністерство зовнішньої торгівлі та промисловості. Даний державний орган здійснює вплив на зовнішню торгівлю, інноваційну діяльність, промисловість, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу. Приклад Японії показує ефективне антикризове регулювання шляхом приватизації державних неплатоспроможних виробників. Виведення їх на прибутковий рівень здійснюється через оптимізацію та модернізаційні зміни. Серед основних заходів антикризового фінансового управління уряду Японії слід виокремити наступне:

- зниження з боку центрального банку рефінансування процентної ставки;
- нарощення питомої ваги держави в акціонерному капіталі фінансових інституцій, що займаються підтримкою експортних операцій;
- зменшення податкового навантаження щодо оподаткування прибутку підприємств та соціальних виплат працівникам;
- надання можливості оформити розтермінування податкової заборгованості;
- стимулювання розвитку фінансування торгівлі (Лизун, 2011).

Важливим аспектом розвитку машинобудування є залучення іноземних інвестицій. Для України такий досвід є актуальним, зважаючи на обмеженість власних ресурсів в умовах війни. Ефективність процесу акумулювання інвестиційних ресурсів у вітчизняне машинобудування визначається інвестиційним іміджем країни, який, окрім страхування іноземних інвестицій, результативної боротьби з корупцією та бюрократією, потужної нормативно-правової бази та економічної стабільності, передбачає ще й інформаційну прозорість управлінських процесів та процедур інвестування, інформованість та залучення інвесторів щодо діяльності компанії. Вагомим засобом державного управління в даному контексті є також забезпечення конфіденційності діяльності інвесторів (як, наприклад, у Швейцарії). Доцільним є формування державних інститутів для супроводження та підтримки реалізації інвестиційних проектів за пріоритетними

галузями, в тому числі машинобудуванням (Малько, 2015).

Підтримка та розвиток експорту машинобудівної продукції вітчизняного виробництва є стратегічно важливим напрямом в ефективному публічному управлінні зарубіжних держав. Такі заходи реалізуються шляхом формування спеціалізованих інституцій, внесення відповідних змін у законодавство і встановлення пріоритетів у фінансовій політиці.

Найбільш поширеними інструментами підтримки національного експорту стали пільгове кредитування експортної діяльності вітчизняних виробників та підтримка експортної діяльності шляхом надання пільг.

Азійська група держав (Китай, Південна Корея, Тайвань, Японія) широко використовувала спеціальні кредитні інструменти підприємствам, що могли підтвердити свою результативну експортну діяльність стабільними показниками та наявними контрактами.

Приклад Південної Кореї довів ефективність поєднання агресивної експортної політики та захисної стратегії щодо імпорту продукції машинобудування протягом 1961-1973 років. Основними інструментами управління фінансовою діяльністю компаній, які сприяли розширенню експорту машинобудівної продукції, були: жорсткий контроль з боку держави за торгівлею та курсами валют; послідовна та чітка фінансова політика у сфері промислового виробництва; спрямованість торговельної політики на розширення експорту за лояльних вимог до його структури; запровадження множинної системи курсів валют; пряме державне фінансування; надання можливості вкладання заробленої іноземної валюти в імпортування необхідних для експортера товарів; розширення можливостей отримання кредитів в іноземній валюті; послаблення контролю у сфері імпорту і введення тарифних пільг (Снопенко, & Снопенко, 2012).

У Китаї було утворено Корпорацію страхування експортних кредитів – Sinosure, яка виконує функції державного експортного кредитного агентства та здійснює страхування експортних кредитів для експортерів продукції машинобудування та високотехнологічних товарів національного виробництва. Зазначена інституція реалізує державну політику щодо сприяння національному експорту продукції, яка має високий рівень доданої вартості. Фінансування здійснюється з Фонду страхування експортних кредитів, сформованого за рахунок державного бюджету. Корпорація виконує наступні функції: страхування експортних кредитів та інвестицій, що спрямовуються

за кордон; надання державних гарантій; стягнення комерційної заборгованості; оцінка платоспроможності торговельних партнерів тощо.

Заслугує на увагу досвід Фінляндії щодо субсидіювання експортера. Безповоротна фінансова допомога надається державою у двох формах. Відповідно до першої передбачено короткострокове банківське кредитування експорту за відсотковою ставкою на основі базового відсотка Банку Фінляндії (центрального банку країни), друга форма передбачає надання комерційного експортного кредиту. Однак, ця форма не може бути застосована у випадку торгівлі окремими видами продукції такими, як сільськогосподарська продукція, сировинні товари, продукція деревообробки та реекспортні товари.

Специфічним стимулюючим видом кредитування є підтримка «нового» експорту, яке здійснює Банк Фінляндії. Зазначене кредитування надається підприємствам, які підвищили рівень свого експорту. Для стимулювання експорту капіталомісткої продукції, а також супутніх послуг та проектного експорту використовують середньо- і довгострокові кредити. Такі позики можуть здійснюватися як на комерційних, так і на пільгових умовах. Кредитом має право скористатись не тільки експортер, а й покупець або банк покупця. Сума позики може становити до 100% від вартості контракту.

Іншим фінансовим інструментом підтримки та розвитку експорту у Фінляндії є страхування експортних надходжень. Таке страхування здійснює Центр державних гарантій, який функціонує у складі Міністерства торгівлі і промисловості. Для експорту в країни ОЕСР гарантія охоплює тільки комерційний ризик, а для експорту в інші країни – на комерційний та політичний види ризиків.

Виходячи з обмеженості кредитного ринку Фінляндії, важливим є залучення в експортне виробництво міжнародного довгострокового кредитування. Реалізується такий вид позик через відділення, філіали і дочірні банки фінських кредитно-фінансових інститутів за кордоном. Лідируючу позицію серед кредитних джерел фінансування Фінляндії займає європейський ринок капіталів, проте все більшого значення набувають ринки капіталів Північної Америки (Нью-Йорк) та Азії (Сінгапур, Токіо) (Снопенко, & Снопенко, 2012).

Відповідно до даних ОЕСР результат від прямого іноземного інвестування у розвиток експорту та на зростання обсягів торгівлі має подвійне значення. Узагальнено відношення вартості додаткового експорту до обсягу

фінансової підтримки складає 2:3. Таким чином, можна зробити висновок про високу ефективність фінансових інструментів державного управління. А тому у країнах з високим рівнем розвитку сектору машинобудування велика увага уряду надається формуванню ефективної системи страхування ризиків експортної діяльності в межах міжнародного законодавства.

Зазвичай експортно-кредитні агентства здійснюють діяльність щодо страхування і надання гарантій для експортних кредитів для подальшого успішного розширення свої ринкових позицій на міжнародному рівні та залучення іноземного інвестиційного ресурсу.

Кредитування, на яке експортно-кредитні агентства надають гарантії можливо здійснювати за двома формами. Одна форма полягає у наданні державою кредиту національній банківській установі для надання фінансування по контракту національного експортера, за другою формою кредитування експортера здійснюється іноземним банком за умови надання гарантії національним (місцевим) банком. Вибір форми кредитування безпосередньо залежить від репутації банку та експортера та рівня довіри до них з боку організації, яка здійснює фінансування.

Застосування в державному управлінні таких фінансових інструментів, як страхування, кредитування та надання гарантій для кредитування експорту є вагомим фактором сприяння розвитку експортної діяльності машинобудівних підприємств. Розробка та впровадження подібних стимулів є об'єктивною необхідністю, що спричинена пошуком нових підходів щодо державної фінансової підтримки експортних операцій машинобудівного сектору в умовах сьогодення.

Оскільки успішний розвиток галузі машинобудування нерозривно пов'язаний з інноваційною діяльністю, то провідне значення в системі публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств займають заходи стимулювання та сприяння здійснення інноваційної діяльності. Таке сприяння реалізується шляхом прямого і опосередкованого впливу.

Серед засобів прямого впливу щодо стимулювання інноваційної діяльності підприємств сектору машинобудування слід виокремити пряме бюджетне фінансування; кредитування; державні замовлення; субсидювання; надання грантів. До заходів непрямого фінансового впливу на інноваційну діяльність у промисловому секторі належать податкові кредити та податкові пільги; зміни нормативно-правового забезпечення;

формування і удосконалення інноваційної інфраструктури (Спіфанова, 2013).

Такі гранти і субсидії орієнтовані на конкретні проєкти з потенційним високим рівнем соціального результату. В свою чергу, податкові кредити та пільги дають можливість знизити граничну вартість інноваційних проєктів. Світові тенденції свідчать про поступове зростання непрямих методів підтримки та розвитку інноваційної діяльності.

Пріоритетність застосування методів прямого чи опосередкованого впливу на інноваційну діяльність та особливості їх співвідношення у використанні визначається характером фінансової політики, економічною ситуацією та рівнем науково-технічного розвитку окремої країни. Однак, загальноприйнятими є принципи застосування таких методів:

- податкові пільги та преференції не повинні бути дискримінаційними, процедури їх надання мають бути прозорими та зрозумілими, вони не повинні давати можливість отримати штучно створені конкурентні переваги окремими виробниками, а здійснювати комплексний стимулюючий вплив на розвиток інноваційного потенціалу вітчизняних виробників;

- цільова фінансова допомога окремим підприємствам, що здійснюють або потенційно можуть здійснювати важливий стратегічний вплив на економічний та/або безпековий стан країни, повинна здійснюватися лише в неподаткових формах таких, як надання грантів, державні замовлення, кредитування, прями інвестиції, фінансові гарантії тощо (Федулова, 2010).

Податкове стимулювання займає провідне місце серед непрямих форм впливу на інноваційну діяльність. Так, у Франції впроваджено податковий кредит розміром 30 % від перших 100 млн. євро, вкладених у діяльність з НДДКР. Особливі умови діють для підприємств-початківців, що вперше фінансують інноваційну діяльність. Для них передбачається сума податкового кредиту у розмірі 50 % (Chesbrough, 2006). Для фінансового управління промисловістю Франції притаманні ключові три пріоритети: удосконалення стимулюючих чинників для приватного бізнесу; збалансування взаємовідносин між основними учасниками інноваційного процесу; сприяння зростанню конкурентоспроможності малих і середніх підприємств.

В Німеччині також існує дуже потужна практика державної фінансової підтримки машинобудівних підприємств через податкові пільги та пряме бюджетне фінансування пріоритетних проєктів. А тому ця країна посідає одне з провідних місць за показниками

інноваційності серед найбільш економічно та технологічно розвинених країн. Традиційною для німецької економічної системи є практика імплементації інноваційних рішень та розробок у виробництво малого та середнього бізнесу. А тому в переважній більшості секторів економіки Німеччини відсоток інноваційних підприємств є високим.

Одна з країн, що також має великий обсяг фінансування інноваційної діяльності, поряд із США та Китаєм – це Фінляндія, модель інноваційного розвитку якої є однією з найефективніших (Власова, 2009). Фінансування державою інноваційної діяльності відбувається за допомогою спеціально створених стратегічних центрів науки, технологій і інновацій. Фінансова підтримка уряду для здійснення інноваційної діяльності реалізується не лише у формі фінансування на конкурсній основі, а й за допомогою непрямих методів стимулювання, зокрема, розбудова інноваційної структури.

Прикладом ефективного застосування податкового стимулювання є Японія. Саме в цій країні вперше було запроваджено податкові кредити для національних виробників з метою надання додаткового фінансування науково-дослідної діяльності. Серед найбільш конкурентоспроможних галузей промисловості Японії – виробництво автомобілів, мотоциклів, електроніки та напівпровідників, комп'ютерної техніки, телекомунікаційного обладнання, аудіо- та відеоапаратури, фототехніки, верстатів та суднобудування (Спіфанова, 2013).

Отже, закордонна практика підтверджує, що фінансові інструменти публічного управління здійснюють відчутний вплив щодо стимулювання інноваційної діяльності. Наразі питання використання податкового кредиту є досить суперечливим для використання у вітчизняній практиці, виходячи з економічної ситуації та витрат нашої країни на оборону у війні, однак можливим є використання податкових пільг для стратегічно важливих секторів, наприклад, машинобудування у сфері оборонної промисловості.

Відповідно до того, що в сьогоденні реаліях чимало вітчизняних машинобудівних підприємств опинились під загрозою банкрутства, актуальності набуває закордонна практика державних управлінських рішень щодо впровадження санаційних заходів.

Так, у Польщі існує Закон про фінансову реструктуризацію підприємств та банків, який включає варіативний перелік альтернатив щодо здійснення фінансової санації. Зазначений нормативний документ визначає, що кредитори наділені правом висувати вимоги щодо

порушення процедури банківського (несудового) врегулювання без необхідності надання згоди боржником, якщо сума простроченої заборгованості складає 20% зобов'язань; заборгованість може бути покрита за рахунок акцій, якщо компанія є неплатоспроможною. Дія таких законодавчих змін скоротила статистику проведення реальної процедури банкрутства з розподілом активів до 15% випадків (Economic Commission for Europe, 1994).

Прикладом впровадження централізованої державної фінансової санації великих підприємств є досвід Угорщини. У 1991 році була запроваджена державна ініціатива «Програма 13 великих». За критеріями важливості для цілей національних економічних інтересів урядом було відібрано тринадцять великих промислових підприємств. Головним завданням була підтримка компаніям, які мали велику заборгованість перед державою, а не перед контрагентами та банківськими установами. Загальний обсяг кредиторської заборгованості підприємств, які були учасниками програми, становила більше ніж еквівалент 50% вартості їх активів. За умовами державної програми заборгованість компаній була списана, відтермінована або трансформована у акції. Певним підприємствам було надано нові кредити, інші – отримали податкові та митні пільги. Проте, слід визнати, що описана програма не досягла системного успіху, окрім подолання гострих проблем ліквідності.

Одним із відомих методів проведення зовнішньої санації є також розділ та реструктуризація підприємств. Такі заходи здійснювались під час переходу до ринкової моделі економіки в країнах Центральної та Східної Європи. Найбільш інтенсивно процеси реструктуризації великих підприємств та виробництв проходили в Угорщині та Польщі, а менш інтенсивно – у Чехії та Словаччині. Ці країни здійснювали відповідні законодавчі зміни: ухвалення законів про банкрутство та реструктуризацію, затвердження відповідних державних програм. Болгарія та Румунія здійснювали реструктуризацію на рівні малого та середнього недержавного підприємництва з метою їх підтримки. Через те, що великі державні компанії не були залучені до таких змін, частка нерентабельних промислових підприємств, в загальній їх кількості залишалась досить великою (Карвацка, 2005).

Проведене дослідження зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу надало можливість розробити модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю в сфері машинобудування (рис. 1).

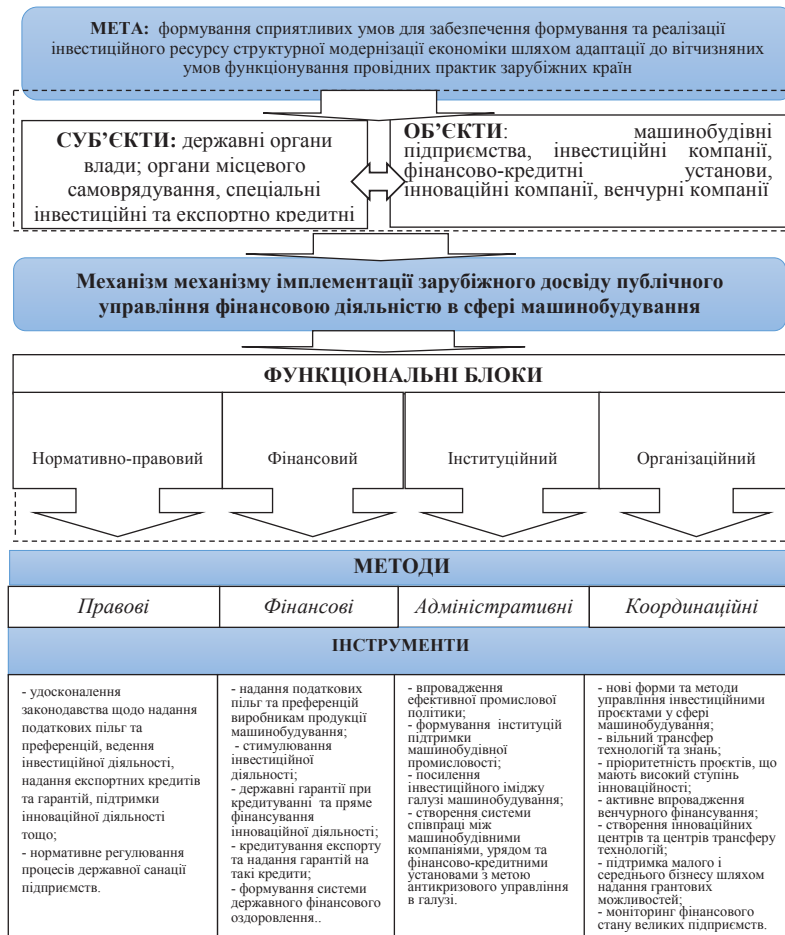

Рис. 1. Структурна модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю в сфері машинобудування в Україні. Джерело: систематизовано автором

Модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю в сфері машинобудування в Україні як форма реалізації державної політики повинна включати використання та посилення всіх інструментів, що здатні привести національний машинобудівний комплекс до виходу із кризи та розвитку.

Висновки.

Дослідження успішної практики зарубіжних країн щодо управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств дало нам можливість запропонувати модель механізму імплементації зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю в сфері машинобудування в Україні, яка дасть можливість прискорено та ефективно впровадити в систему державного управління такі інструменти та стимули, які виведуть провідні вітчизняні машинобудівні компанії з фінансової кризи та сприятимуть інноваційному розвитку галузі.

Запропонований механізм заснований на системній взаємодії таких функціональних блоків:

- нормативно-правовий блок публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівних підприємств, що являє собою систему правових норм і актів, заснованих на них фінансових механізмах та процесах сприяння розвитку машинобудівного комплексу шляхом залучення до нього необхідних фінансових ресурсів з диверсифікованих джерел;
- фінансовий блок, який характеризується як система фінансово-кредитних інститутів та механізм їх взаємодії в процесі в процесі застосування фінансових інструментів в контексті діяльності машинобудівних підприємств;
- інституційний блок є сукупністю ключових політичних, соціальних, юридичних і економічних правил та організацій, які регламентують взаємодію суб'єктів фінансової діяльності машинобудівних підприємств і формують основу для розвитку машинобудівного комплексу;
- організаційний блок включає систему та форми взаємодії суб'єктів фінансової діяльності

машинобудівних компаній на їх шляху до розвитку.

В межах кожного блоку передбачено застосування відповідних методів, які включають визначений набір інструментів: правові (удосконалення законодавства щодо надання податкових пільг та преференцій, ведення інвестиційної діяльності, надання експортних кредитів та гарантій, підтримки інноваційної діяльності тощо; нормативне регулювання процесів державної санації підприємств); фінансові (надання податкових пільг та преференцій виробникам продукції машинобудування; стимулювання інвестиційної діяльності; державні гарантії при кредитуванні та пряме фінансування інноваційної діяльності; кредитування експорту та надання гарантій на такі кредити; формування системи державного фінансового оздоровлення);

адміністративні (впровадження ефективної промислової політики; формування інституцій підтримки машинобудівної промисловості; посилення інвестиційного іміджу галузі машинобудування; створення системи співпраці між машинобудівними компаніями, урядом та фінансово-кредитними установами з метою антикризового управління в галузі); координаційні (нові форми та методи управління інвестиційними проєктами у сфері машинобудування; вільний трансфер технологій та знань; пріоритетність проєктів, що мають високий ступінь інноваційності; активне впровадження венчурного фінансування; створення інноваційних центрів та центрів трансферу технологій; підтримка малого і середнього бізнесу шляхом надання грантових можливостей; моніторинг фінансового стану великих підприємств).

БІБЛОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Власова, І. (2009). Особливості фінансування інноваційної сфери в розвинених країнах світу. *Вісник КНТЕУ*, 1, 36-46.
- Дейнека, О. В. (2009). Взаємозв'язок масштабів та ефективності функціонування державного сектора економіки. *Актуальні проблеми економіки*, 9(99), 58-64.
- Єпіфанова, І. Ю. (2013). Світовий досвід фінансування інноваційної діяльності підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, 776, 249-254.
- Карвацка, Н. С. (2005). Зовнішня санація як метод антикризового державного регулювання: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Хмельницький національний університет*, 1-5.
- Лизун, М. В. (2011). Антикризова політика: світовий досвід та уроки для України. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*, 5(2), 266-271.
- Малько, К. С. (2015). Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки*, 3(165), 100-105.
- Мельник, К. (2021). Зарубіжний досвід управління фінансами корпорацій та оцінка доцільності його використання в Україні. *Економіка та суспільство*, 30. Відновлено з <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-52>
- Пасхавер, О. І., Верховодова, Л. Т., & Кошик, О. М. (2009). *Державний сектор і функції держави у період кризи. Центр економічного розвитку*. Київ: СПД С. В. Малаяр.
- Савченко, В. Ф., & Козлянченко, О. М. (2016). Світовий досвід антикризового державного регулювання. *Науковий вісник Полісся*, 1 (5), 7-13.
- Сенишин, О. С., & Горинь, М. О. (2014). *Державне регулювання економіки*. (Підручник). Львів: ЛНУ ім. І. Франка.
- Снопенко, Г. Г., & Снопенко, М. Г. (2012). Економічний аспект впровадження механізмів фінансової підтримки національних підприємств – експортерів продукції. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес та ефективність виробництва*, 25, 25-40.
- Федулова, Л. І. (2010). *Економіка знань*. Київ: Ін-т економіки і прогнозування НАН України.
- Храпкіна, В. В., & Кожемякіна, Т. В. (2017). Стратегії розвитку підприємств машинобудування – світовий досвід та українські реалії. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*, 13, 14-24.
- Храпкіна, В. В., & Чучко, О. П. (2015). Адаптація світового досвіду антикризового управління в Україні. *Технологічний аудит та резерви виробництва*, 1/7(21), 42-49.
- Chesbrough, H. (2006). *Open Business Models: How to Thrive in the New Innovation Landscape (Hardcover)*. Boston: Harvard Business School Press.
- Economic Commission for Europe*. (1994). Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/188538?ln=en&v=pdf>

REFERENCES

- Chesbrough, H. (2006). *Open Business Models: How to Thrive in the New Innovation Landscape (Hardcover)*. Boston: Harvard Business School Press.
- Deineka, O. V. (2009). Interrelationship of the scale and efficiency of the functioning of the state sector of the economy. *Current problems of economics*, 9(99), 58-64.
- Economic Commission for Europe. (1994). Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/188538?ln=en&v=pdf>
- Epifanova, I. Yu. (2013). Global experience of financing innovative activities of enterprises. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems*, 776, 249-254.
- Fedulova, L. I. (2010). *Economy of knowledge*. Kyiv: Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine.
- Karwatska, N. S. (2005). External rehabilitation as a method of anti-crisis state regulation: domestic and foreign experience. *Khmelnitskyi National University*, 1-5.
- Khrapkina, V. V., & Chuchko, O. P. (2015). Adaptation of the world experience of anti-crisis management in Ukraine. *Technological audit and production reserves*, 1/7(21), 42-49.
- Khrapkina, V. V., & Kozhemiakina, T. V. (2017). Development strategies of machine-building enterprises - world experience and Ukrainian realities. *Bulletin of the Mariupol State University. Series: Economics*, 13, 14-24.
- Lyzun, M. V. (2011). Anti-crisis policy: world experience and lessons for Ukraine. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Economics*, 5(2), 266-271.
- Malko, K. S. (2015). Investment climate and investment attractiveness of Ukraine: factors of their formation in modern conditions. *Current problems of economics*, 3(165), 100-105.
- Melnyk, K. (2021). Foreign experience of corporate finance management and evaluation of the expediency of its use in Ukraine. *Economy and Society*, 30. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-52>
- Paskhaver, O. I., Verkhovodova, L. T., & Koshyk, O. M. (2009). *The public sector and functions of the state in the period of crisis. Center for Economic Development*. Kyiv: SPD S. V. Malyar.
- Savchenko, V. F., & Kozlyanchenko, O. M. (2016). World experience of anti-crisis state regulation. *Polissya Scientific Bulletin*, 1 (5), 7-13.
- Senyshyn, O. S., & Horyn, M. O. (2014). *State regulation of the economy*. (Textbook). Lviv: LNU named after I. Franko.
- Snopenko, H. G., & Snopenko, M. G. (2012). The economic aspect of the implementation of financial support mechanisms for national enterprises - exporters of products. *Bulletin of the National Technical University "KhPI": collection of scientific papers. Thematic issue: Technical progress and production efficiency*, 25, 25-40.
- Vlasova, I. (2009). Peculiarities of financing the innovative sphere in the developed countries of the world. *Bulletin of KNTEU*, 1, 36-46.